

Když vidíte popálené děti, udělá to s vámi své (Stisk)

16.3.2014 idnes.cz - blog str. 0

Když vidíte popálené děti, udělá to s vámi své

Martin Štofko byl v roce 2000 jako pozorovatel OSN v **Iráku**. Po třech **letech** se tam vrátil jako styčný důstojník. Staral se o to, aby **polní nemocnice** v Basře měla vše, co potřebuje. Pod jeho autem dokonce vybuchl **minometný** granát. Na **vojenskou misi** by už potřetí nejel.

Předtím, než pozorovatelé OSN jedou na misi, musí absolvovat **speciální** kurz. Co jste se tam naučil?

Byly tam bloky různě tematicky laděných **seminářů**. **Vojáci**, kteří už byli na misích, nám **přednášeli** o svých zkušenostech. Trénovali jsme, jak se chovat na demonstracích nebo vyjednávání s nepřítelem. Zabývali jsme se konflikty ve vězení i tím, jak se chovat v zajetí.

Jak vypadala simulace padnutí do zajetí?

Chytne vás několik chlapů, svléknou do spodního prádla a několikrát vás praští. Máčejí vám obličej v blátě bez rozdílu, jestli jste žena nebo muž. Je to docela drsné. Ti chlapi jsou do toho hodně zapálení. Po chvíli vám přijde, že to není hra, ale skutečnost. **Testují** tím, kdo na to psychicky má.

Tenkrát byla možnost jet na pozorovatelské mise v **Kosovu** nebo Sierra Leone. Proč jste se rozhodl jet zrovna do **Iráku**?

Irák mi doporučil kamarád, který tam byl na misi. Do Afriky jsem nechtěl kvůli nemocím a neměl jsem zájem, aby mi dvanáctiletí kluci mířili kalašnikovem do obličeje. Tam má život úplně jinou váhu. Na druhou stranu můj kamarád byl na šesti misích a jedna z nich byla v Kongu. Říká, že by se tam klidně odstěhoval s celou rodinou. Když nejste konfliktní typ a získáte si místní, nemáte problém.

Pozorovatelé nesmí na misích zasahovat do dění. Dokonce nemají ani **zbraň**. Neměl jste strach?

Pozorovatelovou nejsilnější **zbraní** jsou jeho vlastní ústa. Nehledě na to, že místní věděli, že jsme jim přijeli pomoci. Zařizovali jsme jim jídlo, vodu nebo stavěli školy. Co jsme dali do hlášení, to přišlo. Když viděli modrou **vlajku**, věděli, že je Saddám daleko. Měli nás rádi, což se nedá říct o lidech mimo naši oblast působnosti.

Čím myslíte, že to bylo způsobené?

V zóně, kterou jsme monitorovali, měli lidé normální přístup k informacím. Mimo ní nesměli mít doma televizi, satelit, prostě nic. Kvůli ilegálnímu přístupu k informacím mizely celé rodiny. Saddám měl dobře propracovanou propagandu. OSN byla pro Iráčany nepřítel a my jim tam přitom přijeli pomáhat.

Jako pozorovatel jste působil v oblastech Dohuk, Irbil a Sulaymaniyah. Zde vedle sebe žijí křesťané a muslimové. Cítil jste nějaký rozdíl mezi lidmi na základě jejich odlišného náboženství?

Oni se chovali v podstatě stejně. Musíte ctít jejich zvyklosti. Osobně jsem se cítil lépe mezi křesťany. Prostě proto, že sám jsem křesťan. Samozřejmě tím nechci vrhat nějaké špatné světlo na muslimy. Je to jen můj osobní pocit. Z křesťanů jsem cítil větší svobodu nesvázanou náboženstvím.

Která z misí byla podle vás nebezpečnější?

Určitě ta druhá. Střílelo se každý den. Demonstrace byly na denním pořádku. Největší problém byl, když našli u naší brány vytrhané stránky koránu. Do dneška se neví, kdo to měl na svědomí. Každopádně někdo řekl, že to udělali **čeští vojáci** a pak jsme měli před bránou dva dny demonstrace. Další problém byl, že **nemocnice** stála u frekventované cesty. Občas se nám stalo, že někdo hodil

granát přes zed'. **Američanům** podřízli hrdla mačetami, když zastavili na ulici a měli otevřená okna u Hammeru. Člověk si musel dávat pozor na každém svém kroku.

Byl jste někdy v průběhu misí zraněný?

Nic se mi naštěstí nestalo, ale moc nechybělo. Když jsme na druhé misi jeli na logistickou **konferenci**, vedle mého auta vybuchla nastražená bomba. Jeli jsme ve dvou autech, první nechali projet a u mě to odpálili. Když **pyrotechnici** zkoumali, co to bylo za nálož, zjistili, že se **jednalo** o **minometný** granát. Měl jsem obrovské štěstí. Granát vybuchl metr od mého kola. Kdyby ho nezakopali tak hluboko a blízko pevnému obrubníku, už tady nejsem.

Vojáci mohou mít po špatných zkušenostech z válek trauma. Jaký byl váš návrat domů?

První návrat byl bezproblémový. To bohužel nemůžu říct o tom druhém. Čtyři měsíce jsem se nemohl podívat na žádný válečný film. Skoro jsem nespál. Moje žena by mohla vyprávět, jak jsem byl neustále nervózní a podrážděný. Kvůli hloupostem jsem se hned rozčílil. Když vidíte popálené děti, umírání lidí a jiné hrůzy, udělá to s vámi své. Bylo to doopravdy náročné.

Měl byste chuť vyjet ještě na nějakou **vojenskou misi**?

První mise byla za svobodna. Když jsem jel na druhou, už jsem byl ženatý a měl tříměsíční dceru. A to se nedá srovnat. Člověk už má nějakou zodpovědnost. Mám skrze svoji hodnost a dobrou angličtinu každý půl rok nabídky. Poslední byla na Sinajský poloostrov. Já jsem si ale řekl, že už stačilo. Určitě nechci odejít na rok od své rodiny. Svoje jsem si zažil a nechávám to mladším.

Medailon:

Major Martin Štofko se narodil v roce 1967 ve **slovenském** Bardějově. Po **vojenské střední škole** v Martině studoval na **Univerzitě obrany** v **Brně**. U **armády** pracuje šestadvacet let. Momentálně pracuje jako náčelník **výcvikového** oddělení na **letecké základně Náměšť nad Oslavou**. Se svou ženou a dvěma dětmi žije v **Brně**.

URL| <http://stisk.blog.idnes.cz/c/401293/Kd...-popalene-deti-udela-to-s-vami-sve.html>